

18 X REWITALIZACJA [wybrane definicje]:

1. Proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych, mający na celu wyprowadzenie terenu ze stanu kryzysowego i prowadzący do rozwoju, w tym do poprawy jakości życia lokalnej wspólnoty.¹

2. Kompleksowa akcja podejmowana w obszarach miast, w dzielnicach starych i na obszarach wybranych, wiąże działania remontowe, modernizacyjne, rewaloryzacyjne z działaniem zmierzającym do żywienia społeczno-gospodarczego.²

3. Nienaturalne odtwarzanie substancji, która obumarła w sposób naturalny.³

4. Proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych częściach miast, przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego i do ożywienia gospodarczego (...).⁴

5. Pojęcie odnoszące się do kompleksowych akcji podejmowanych w obszarach miast, w szczególności w dzielnicach starych i na wybranych obszarach, wiążących działania poprzednio wymienione (remonty, modernizacje, rewaloryzacje) z działaniem zmierzającym do ożywienia społeczno-gospodarczego.⁵

6. Działania interwencyjne, których zasadniczym celem jest odwrócenie niekorzystnych tendencji na obszarach problemowych⁶

7. Kompleksowy proces odnowy obszaru zurbanizowanego, którego przestrzeń, funkcje i substancja uległy procesowi strukturalnej degradacji, wywołującej stan kryzysowy, uniemożliwiający prawidłowy rozwój ekonomiczny i społeczny tego obszaru jak i zrównoważony rozwój całego miasta. Rewitalizacja jest więc odpowiedzią na stan kryzysowy obszaru miejskiego i obejmuje zespół kompleksowych działań, koordynowanych i zarządzanych przez sektor publiczny (gminę) opartych na aktywnej współpracy organów i instytucji polityczno-administracyjnych oraz podmiotów społecznych.⁷

¹ *Projekt ustawy o programach rewitalizacji*, 2002, dokument rządowy, Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, Warszawa.

² Skalski K., 1996, *O budowie systemu rewitalizacji dawnych dzielnic miejskich*, Wydawnictwo KIN, Kraków [s.16].

³ Uszczegółowienie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013, opis osi priorytetowych (wersja 1.1), 2007, opracowanie robocze, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin.

⁴ *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju*, 2005, dokument rządowy, RCSS, Warszawa (rozdział 3: Działania w celu poprawy zagospodarowania przestrzennego, 3.3.6 Obszary problemowe kraju).

⁵ Lorens P. (red.), 2007, *Rewitalizacja miast w Polsce. Pierwsze doświadczenia*, Wydawnictwo Urbanista, Warszawa.

⁶ Lechman G., 2007, *Aspekty społeczno-ekonomiczne w procesach rewitalizacji (w:) Rewitalizacja miast w Polsce. Pierwsze doświadczenia*, Wydawnictwo Urbanista, Warszawa.

⁷ Billert A., 2004, *Centrum Staromiejskie w Żarach; problemy, metody i strategie rewitalizacji*, Słubice.

8. Celowe zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym jako reakcja różnych podmiotów na zjawiska degradacji, stanowiące zagrożenia dla interesów prywatnych i dobra publicznego. Zjawiska te mają charakter zmian strukturalnych, polegających na spadku aktywności społeczno-gospodarczych przestrzeni w wyniku osłabienia jej atrakcyjności i konkurencyjności (czyli - ogół zmian strukturalnych zmierzających do podniesienia konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru, wymagających znacznego współdziałania sektora publicznego i prywatnego.⁸

9. Proces wieloletnich działań w sferze przestrzennej, społecznej i ekonomicznej, prowadzący w okresie nie dłuższym niż 20 lat do rewitalizacji terenu znajdującego się w stanie kryzysowym (...).

10. Kompleksowe, zintegrowane, kilkuletnie, lokalne programy, inicjowane przez samorząd lokalny (głównie gminny) dla realizacji działań technicznych, gospodarczych i społecznych (...) na zróżnicowanych obszarach miejskich, w zdegradowanych dzielnicach miast, a także na obszarach po-przemysłowych i po-wojskowych.⁹

11. Świadomie prowadzony wspólnie przez władze samorządowe, jako element polityki rozwoju lokalnego, i społeczność lokalną proces mający na celu poprawę wszystkich aspektów życia mieszkańców miast poprzez rewaloryzację środowiska mieszkaniowego, pobudzenie aktywności społeczno-gospodarczej oraz ochronę dziedzictwa narodowego. W takim rozumieniu rewitalizacja jest procesem, który w sposób skoordynowany doprowadza do poprawy sytuacji społeczno-ekonomicznej, poprzez odpowiednie działania motywujące do inwestycji na obszarach rewitalizowanych. Ważnym elementem rewitalizacji jest partycypacja społeczności lokalnej we wdrażaniu programu rewitalizacji na każdym etapie¹⁰.

12. Narzędzie gospodarki przestrzennej, metoda stymulowania zrównoważonego rozwoju poprzez planowe, wzajemnie zintegrowane i kompleksowe działania różnych podmiotów, których celem jest powstrzymanie degeneracji i wytworzenie cech koniecznych dla rozwoju, przy zachowaniu walorów kulturowych i przyrodniczych obszaru objętego programem.¹¹

13. Skoordynowany proces, prowadzony wspólnie przez władzę samorządową, społeczność lokalną i innych uczestników, będący elementem polityki rozwoju i mający na celu przeciwdziałania degradacji przestrzeni zurbanizowanej, zjawiskom kryzysowym, pobudzanie rozwoju i zmian jakościowych,

⁸ Zuziak Z., 1998, *Strategie rewitalizacji przestrzeni śródmiejskiej*, Monografia 236, Politechnika Krakowska im. T. Kościuszki, Kraków.

⁹ Ministerstwo Gospodarki i Pracy, 2004 *Przewodnik dotyczący kryteriów planowania oraz zarządzania projektami dotyczącymi rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich, po-przemysłowych i po-wojskowych, w ramach ZPORR finansowanego ze środków Funduszy Strukturalnych*, Warszawa.

¹⁰ Gałązka A., Jadach-Sepiła A., 2008, *Przegląd definicji i uporządkowanie pojęć stosowanych w literaturze i praktyce dla określenia różnych elementów i aspektów procesów rewitalizacji*, opracowanie przygotowane w ramach projektu badawczego PBZ-MNiSW-4/3/2006, SGH, Warszawa (maszynopis).

¹¹ Mliczyńska-Hajda D., 2007, *Urbo-Drama: własność - korzyść - obowiązek. Ideologiczne uwarunkowania rewitalizacji*, referat zgłoszony i przyjęty, Konferencja TUP „Rewitalizacja urbanistyczna- aspekty społeczne i ekonomiczne”, Gdańsk.

poprzez wzrost aktywności społecznej i gospodarczej, poprawę środowiska zamieszkania oraz ochronę dziedzictwa narodowego, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju¹².

14. Rewitalizacja (od łac. re = znów + vitalis = zdolny do życia), czyli „przywrócenie do życia” jest pojęciem szeroko rozumianym. Oznacza kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez samorząd terytorialny (głównie lokalny) w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju, w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne.¹³

15. Kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na obszarze zdegradowanym proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez jednostkę samorządu terytorialnego w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, w szczególności poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne¹⁴.

16. Zaplanowany proces kompleksowych przemian przestrzennych, społecznych i gospodarczych w zdegradowanym miejskim środowisku, inicjowany i koordynowany przez jednostkę samorządu terytorialnego, w celu wyprowadzenia ze stanu kryzysowego na ścieżkę rozwoju opartego o zasoby endogeniczne¹⁵.

17. Rewitalizacja (łac. re+vita – dosłownie: przywrócenie do życia, ożywienie) – działanie skupione na ożywieniu zdegradowanych obszarów miast, np. przemysłowych, którego celem jest znalezienie dla nich nowego zastosowania i doprowadzenie do stanu, w którym obszary zmieniają swoją funkcję.¹⁶

18. Proces działań podejmowanych w zdegradowanych obszarach miast, który przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia nowych funkcji, odbudowy więzi społecznych. Rewitalizacja obejmuje nie tylko remont, rewaloryzację lub modernizację obiektów, ale również działania społeczne.¹⁷

Zebrata Dagmara Mliczyńska-Hajda

¹² Komitet Naukowy Projektu zamawianego „Rewitalizacja miast polskich jako sposób zachowania dziedzictwa materialnego i duchowego oraz czynnik zrównoważonego rozwoju” Nr PBZ-MNiSW-4/3/2006,

¹³ LPR m. PŁOCKA, http://bip.ump.pl/index.php?show_cat=POVMFIml dostęp:23-09-2011.

¹⁴ Wytoczne w zakresie opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji. Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013. Materiał Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin, 2009

¹⁵ Mliczyńska-Hajda D., 2011, *Droga do rewitalizacji*, prezentacja na warsztatach, w ramach projektu „Budowanie Rewitalizacji”, Poznań.

¹⁶ Wikipedia, <http://pl.wikipedia.org/wiki/Rewitalizacja>, dostęp 10-01-2012.

¹⁷ Witryna poświęcona rewitalizacji w województwie śląskim, www.rewitalizacja.silesia.org.pl/?dz=2, dostęp 06-02-2012